

**ԺՈՂՈՎԱԾՈՒԻ ՄԵՋ ԱՐՏԱՅՈՒԿԱԾ ՄԻ
 ՇԱՐՔ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ՄԵԹՈԴԱՐԱՎ-
 ՆԱԿԱՆ ՊԱՐՋԱՐԱՆՈՒՄՆԵՐ**

**МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ РАЗЪЯСНЕНИЯ
 РЯДА ОСНОВНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ
 ПРИВЕДЕННЫХ В СБОРНИКЕ**

Ժողովածուի մեջ ներկայացված են 2003թ. Հայաստանի Հանրապետության տրանսպորտի և կապի ոլորտների վիճակը բնութագրող տվյալներ՝ նախորդ տարիների շարքերի համեմատությամբ:

Տրանսպորտը բովանդակում է ընդհանուր և ոչ ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտի տեսակները:

Ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտն իրականացնում է տնտեսության ճյուղերի և բնակչության բեռների, ինչպես նաև ընդհանուր օգտագործման երթուղիներով ուղևորների փոխադրումները:

Ոչ ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտն իրականացնում է տվյալ կազմակերպության բեռների փոխադրումները (ավտոմոբիլային տրանսպորտի համար՝ ավտոտրանսպորտային միջոցներով, երկաթուղային տրանսպորտի համար՝ ոչ ընդհանուր օգտագործման մերձատար ուղիներով), ինչպես նաև ավտոտրանսպորտով տվյալ կազմակերպության աշխատողների փոխադրումները (ներտնտեսական և ծառայողական տրանսպորտ):

Բեռնափոխադրումների ծավալը՝ փոխադրված բեռների փաստացի քանակը՝ հաշվի առնելով տարայի կամ կոնտեյների քաշը:

Բեռնաշրջանառությունը (տոննա-կիլոմետրերով) հաշվարկվում է փոխադրվող բեռների յուրաքանչյուր խմբի քաշի (տոննա) և այդ բեռնափոխադրման հեռավորության արտադրյալների հանրագումարով:

Ուղևորափոխադրումների ծավալը՝ փաստացի փոխադրված ուղևորների թվաքանակը (ներառյալ անվճար երթևեկության իրավունքներից օգտվող ուղևորները):

Ուղևորաշրջանառությունը (ուղևոր-կիլոմետրերով) հաշվարկվում է փոխադրված ուղևորների թվաքանակի և երթուղու միջին հեռավորության արտադրյալների հանրագումարով:

В сборнике приведены данные, характеризующие состояние транспорта и связи Республики Армения в 2003г. в сравнении с рядом предшествующих лет.

Транспорт как вид хозяйственной деятельности подразделяется на транспорт общего и необщего пользования.

Транспорт общего пользования осуществляет перевозки грузов отраслей экономики и населения, а также перевозки пассажиров по маршрутам общего пользования.

Транспорт необщего пользования осуществляет перевозки грузов своей организации (для автомобильного транспорта автомобильными средствами; для железнодорожного транспорта- подъездными путями необщего пользования), а также перевозки автотранспортом работников данной организации (внутрихозяйственный и служебный транспорт).

Объем грузоперевозок - количество фактически перевезенных грузов, с учетом веса тары или контейнера.

Грузооборот (в тонна-километрах) исчисляется суммированием произведений веса каждой партии (отправки) перевозимого груза в тоннах на расстояние его перевозки в километрах.

Объем пассажироперевозок - численность фактически перевезенных пассажиров (включая пассажиров пользующихся правом бесплатного проезда).

Пассажирооборот (в пассажиро- километрах) исчисляется суммированием произведений численности перевезенных пассажиров на среднее расстояние перевозки одного пассажира.

Օդային տրանսպորտով կանոնավոր փոխադրումները պլանավորված չվացուցակով կատարված չվերթներն են (ներառյալ կանոնավոր չվերթների գերժանրաբեռնվածությամբ պայմանավորված լրացուցիչ չվերթները):

Օդային տրանսպորտով ոչ կանոնավոր փոխադրումները` պայմանագրային հիմունքներով կատարված առևտրային չվերթներն են:

Ավտոմոբիլային ճանապարհները դասակարգվում են.

-ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային ճանապարհների,

-ոչ ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային ճանապարհների, որոնք ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց սեփականությունն են և օգտագործվում են նրանց ներտնտեսական, տեխնոլոգիական, ծառայողական, անձնական, ինչպես նաև այլ կարիքների համար:

Ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային ճանապարհներն ըստ նշանակության դասակարգվում են.

-միջպետական նշանակության ավտոմոբիլային ճանապարհների, որոնք կապում են Հայաստանի Հանրապետության ճանապարհների ցանցն այլ պետությունների ճանապարհների ցանցին և ապահովում միջազգային տրանսպորտային կապերը,

-հանրապետական նշանակության ավտոմոբիլային ճանապարհների, որոնք կապում են մարզերի վարչական կենտրոնները և հանրապետության այլ քաղաքները հանրապետության մայրաքաղաքի ու միմյանց մշակութային, հոգևոր կենտրոնների և միջպետական նշանակության ճանապարհների հետ,

-տեղական նշանակության ավտոմոբիլային ճանապարհների, որոնք կապում են հանրապետության գյուղական բնակավայրերը միմյանց, մարզերի վարչական կենտրոնների, այլ քաղաքների, հանրապետական և միջպետական նշանակության ճանապարհների հետ:

Կապի ցանցը հաղորդագրության (տեղեկատվության) ընդունում, հանձնում և բաշխում (կոմուտացիա, տեսակավորում) իրականացնող

Регулярные перевозки на воздушном транспорте - полеты, выполняемые в соответствии с запланированным расписанием, (включая полеты, вызванные перегрузкой регулярных рейсов) .

Нерегулярные (чартерные) перевозки на воздушном транспорте – коммерческие полеты на договорных основах.

Автомобильные дороги подразделяются:

-**автомобильные дороги общего пользования**

-**автомобильные дороги необщего пользования**, которые являются собственностью физических и юридических лиц и используются для внутрихозяйственных, технологических, служебных, персональных, а также для других нужд.

Автомобильные дороги общего пользования по значению подразделяются:

-**автомобильные дороги межгосударственного значения**, которые связывают сеть дорог Республики Армения со сетью дорог других стран и обеспечивают международные транспортные связи

-**автомобильные дороги республиканского значения**, которые связывают административные центры марзов и другие города республики с столицей культурными и духовными центрами республики, а также с дорогами межгосударственного значения

-**автомобильные дороги местного значения**, которые связывают сельские населенные пункты друг с другом, с административными центрами марзов, с другими городами и дорогами республиканского и межгосударственного значения.

Сеть связи - это совокупность предприятий, пунктов связи, в которых происходит прием, выдача и распределение (коммутация, сортировка) сообщений (информации), а также

կապի կազմակերպությունների, կետերի, ինչպես նաև հաղորդումն ապահովող կապի գծերի կամ կապուղիների ամբողջությունն է: Կախված կապի տեսակից, տարբերում են **փոստային կապի ցանց** փոստային առաքումներ և պարբերական հրատարակությունների փոխանցում ու ընդունում, և **էլեկտրակապի ցանց**՝ մեկ կամ մի քանի տեսակի փոխանցումներ (հեռախոսային, հեռագրային և ֆաքսիմիլային փոխանցումներ, փոխանցումներ կոմուտացիոն համակարգերից, էլեկտրոնային փոստ, հեռուստատեսային, ձայնային և այլ տեսակի ռադիո ու լարային հեռարձակման փոխանցումներ և այլն) ապահովող տեխնիկական համակարգեր:

Կապի միջոցներ տեխնիկական միջոցներ, որոնք օգտագործվում են էլեկտրակապի հաղորդագրությունների կամ փոստային առաքումների կազմավորման, վերամշակման, ընդունման և փոխանցման համար:

Փոստային կապ փոստային առաքումների ընդունում, մշակում, փոխադրում և տեղ հասցնում, ինչպես նաև պարբերական հրատարակումների առաքում, հասցնում ու տարածում:

Հեռագրային կապ հեռագրերի, լուսահեռագրերի հաղորդում ու տեղ հասցնում, խոսակցությունների ապահովում բաժանորդագրային հեռագրատան միջոցով, տվյալների և թերթային էջերի հաղորդում:

Հեռախոսային կապ ներհանրապետական (միջքաղաքային), միջազգային և տեղական (քաղաքային և գյուղական) հեռախոսային խոսակցությունների իրականացման ապահովում, հեռախոսային կապուղիներով տվյալների հաղորդման կազմակերպում:

Բջջային կապ՝ ռադիոհեռախոսային կապի շարժական համակարգ:

линий или каналов связи, обеспечивающих передачу сообщений. В зависимости от вида связи различают **сеть почтовой связи** - передача и прием почтовых отправлений и периодической печати и **сеть электросвязи** - технические системы, обеспечивающие один или несколько видов передач: телефонную, телеграфную, факсимильную, передачу данных с коммутацией пакетов, электронная почта, телевизионное, звуковое и иные виды радио и проводного вещания и т.д..

Средства связи, технические средства используемые для формирования, обработки, приема и передачи сообщений электросвязи или почтовых отправлений.

Почтовая связь, прием, обработка, перевозка и доставка почтовых отправлений, а также экспедирование, доставка и распространение периодической печати.

Телеграфная связь, передача и доставка телеграмм, фототелеграмм, обеспечение переговоров по абонентскому телеграфу, передача данных, газетных полос.

Телефонная связь, обеспечение осуществления местных (городских и сельских), междугородних и международных телефонных разговоров, организация передачи данных по телефонным каналам.

Сотовая связь, мобильная система радиотелефонной связи.